

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 511/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Petrom Kupkom, advokátom, Hlavná 23, Trnava, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 49Ek/1041/2018 a v exekučnom konaní sp. zn. 11EX 346/2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v exekučnom konaní, ako aj v exekučnom konaní vedenom u súdneho exekútora. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal konať v oboch namietaných konaniach bez zbytočného odkladu. Tiež požaduje od okresného súdu finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

2. Uznesením Okresného súdu Trnava bol schválený súdny zmier medzi matkou a otcom sťažovateľky, súčasťou ktorého bol záväzok otca sťažovateľky zriadiť vecné bremeno v prospech sťažovateľky spočívajúce v jej práve užívať dvojizbový konkrétne určený byt a v následnom nadobudnutí vlastníctva k tomuto bytu v čase dovŕšenia jej plnoletosti, to všetko v lehote do 30. júna 2015. Uznesenie o zmieri v časti výroku o záväzku povinného nadobudlo vykonateľnosť 1. januára 2015. Otec sťažovateľky svoj záväzok nesplnil, preto sťažovateľka podala 27. júna 2018 na okresnom súde návrh na vykonanie exekúcie, na základe ktorého okresný súd v júli 2018 vydal poverenie na vykonanie exekúcie na vymoženie nepeňažného nároku súdneho

exekútorovi JUDr. Albinovi Božekovi. Súdny exekútor vydal 30. júla 2018 upovedomenie o začatí exekúcie.

3. Povinný v auguste 2018 požiadal exekútora o zastavenie exekúcie z dôvodu jej nevykonateľnosti, pretože k predmetnému bytu bolo zriadené záložné právo v prospech banky pre účely záruky hypotekárneho úveru povinného, pričom banka nesúhlasí a ani v budúcnosti nebude súhlasiť, aby bolo k predmetnému bytu zriadené záložné právo v prospech sťažovateľky. Povinný tiež uviedol, že táto skutočnosť mu v čase schválenia súdneho zmieru v roku 2015 nebola známa. K návrhu povinného sa na výzvu súdneho exekútora vyjadrila matka sťažovateľky 6. novembra 2018, ktorá odmietla vyhovieť tomuto návrhu povinného. Súdny exekútor listom z februára 2019 požiadal banku o vyjadrenie k realizácii plnenia vyplývajúceho z exekučného titulu, no keďže sa banka nevyjadrila, zaslal banke opakovanú žiadosť v decembri 2020.

4. Sťažovateľka požiadala podaním z 30. decembra 2020 súdneho exekútora o oznámenie stavu exekučného konania a v januári 2021 bola táto žiadosť sťažovateľky postúpená súdnemu exekútorovi z okresného súdu. Na predvolanie súdneho exekútora sa 10. marca 2021 dostavil povinný na exekútorský úrad, keď pre účely realizácie uloženej povinnosti súdny exekútor navrhol povinnému, aby bol predmetný byt rozdelený na dve samostatné bytové jednotky, pričom by hypotekárny úver bol prenesený na jednu bytovú jednotku a druhú bytovú jednotku by bolo možné zaťažiť vecným bremenom v prospech sťažovateľky. Povinný tento postup realizoval a 9. júla 2021 zaslal matke sťažovateľky na jej mailovú adresu návrh darovacej zmluvy, predmetom ktorej bol prevod vlastníctva bytu na sťažovateľku, o čom povinný 2. augusta 2021 informoval súdneho exekútora. Matka sťažovateľky na tento návrh povinného nereagovala.

5. Matka sťažovateľky podala 6. júla 2021 sťažnosť na postup súdneho exekútora, ktorú adresovala na Slovenskú komoru exekútorov (ďalej len „komora“). Sťažnosť bola vyhodnotená ako neopodstatnená, o čom komora upovedomila matku sťažovateľky listom z 11. augusta 2021. Komora svoj záver odôvodnila zmätočným charakterom exekučného titulu, aktivitou súdneho exekútora, ktorý pre účely výkonu rozhodnutia konzultoval postup s exekučným súdom, ako aj postupom povinného, ktorý rešpektoval návrh súdneho exekútora a predmetný byt rozdelil na dve bytové jednotky s návrhom darovacej zmluvy v prospech sťažovateľky, na ktorý však matka sťažovateľky nereagovala.

6. Vzhľadom na stanovisko komory matka sťažovateľky požiadala 14. septembra 2021 ministerstvo spravodlivosti o vykonanie štátneho dohľadu nad činnosťou súdneho exekútora. Ministerstvo vykonalo previerku exekučného spisu súdneho exekútora. O výsledku informovalo matku sťažovateľky listom z 11. februára 2022, v ktorom konštatovalo, že súdny exekútor nezaslal podania povinného, ktorými navrhoval zastavenie exekúcie z roku 2018 spolu s vyjadreniami matky sťažovateľky okresnému súdu na rozhodnutie podľa § 61k ods. 5 Exekučného poriadku. Súdny exekútor pochybil tiež tým, že matke sťažovateľky nezaslal na vyjadrenie mailový návrh povinného na zastavenie exekúcie a jeho oznámenie, že matka sťažovateľky nereagovala na návrh darovacej zmluvy v prospech sťažovateľky. Ministerstvo vyhodnotilo podnet ako opodstatnený s tým, že vec bude predložená ministerke s odporúčaním podať na súdneho exekútora disciplinárny návrh.

7. Na základe dopytu matky sťažovateľky súdny exekútor v máji 2023 oznámil priebeh jednaní s povinným ohľadom rozdelenia bytu na dve bytové jednotky. Matka sťažovateľky podala v októbri 2023 na ministerstve spravodlivosti návrh na vykonanie dohľadu nad súdnym exekútorom.

Ministerstvo podnet preverilo a listom z 12. februára 2024 oznámilo, že nebolo zistené zo strany exekútora porušenie povinností. V reakcii na to matka sťažovateľky v marci 2024 podala opakovanú žiadosť o prešetrovanie činnosti súdneho exekútora, na ktorú reagovalo ministerstvo tak, že zotrvalo na svojich predchádzajúcich záveroch vyjadrených v liste z 12. februára 2024.

II. Argumentácia sťažovateľky

8. Ústavná sťažnosť sa vo svojom obsahu koncentruje najmä proti postupu súdneho exekútora, aj keď je za porušovateľa práv označený okresný súd, ktorý je podľa sťažovateľky zodpovedný za postup súdneho exekútora. Sťažovateľka vyčíta súdnemu exekútorovi nečinnosť, pretože nevyužil žiaden spôsob vykonania exekúcie na nepeňažné plnenie podľa § 180 a nasl. Exekučného poriadku. Tým spôsobuje zbytočné prietahy v exekučnom konaní, ktoré trvá už vyše šiestich rokov, čo spôsobuje veľkú neistotu týkajúcu sa jej bytovej otázky, ako aj jej majetkových pomerov v budúcnosti, pretože podľa exekučného titulu má po dovŕšení plnoletosti nadobudnúť predmetný byt do vlastníctva. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na viacero rozhodnutí ústavného súdu, ktorými vyslovil, že právo na konanie bez zbytočných prietahov sa vzťahuje aj na vykonávacie konanie a rozhodnutia v exekučnom konaní, pretože nútený výkon súdnych rozhodnutí vrátane exekúcie je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04, I. ÚS 702/2013 a II. ÚS 143/02). Podľa sťažovateľky skutočnosť, že banka neudelila povinnému súhlas so zriadením vecného bremena v jej prospech, nezakladá zákonný dôvod na nevykonanie exekúcie na nepeňažné plnenie, pretože súdny exekútor pri výkone exekúcie nie je viazaný záväzkovým vzťahom medzi povinným a treťou osobou, v tomto prípade bankou.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa naplňuje na orgáne, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, IV. ÚS 70/02). Podstata exekučného konania je však odlišná. Konanie nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty právoplatným rozhodnutím súdu, ale k vymoženiu pohľadávky či k splneniu nepeňažnej povinnosti uloženej exekučným titulom. Štát túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom exekútorov, ktorí sú štátom určenými a splnomocnenými osobami na vykonávanie núteného výkonu exekučných titulov.

10. Špecifikom exekučného konania je to, že exekučné konanie je spravidla „v rukách“ súdneho exekútora a exekučný súd v jeho rámci koná a rozhoduje len na základe procesných návrhov účastníkov exekučného konania, resp. súdneho exekútora, preto namietat porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať (II. ÚS 349/2017, IV. ÚS 60/2018). Postavenie okresného súdu vo vzťahu k priebehu exekúcie vykonávanej súdnym exekútorom sa obmedzuje len na rozhodovanie o jednotlivých čiastkových návrhoch účastníkov exekučného konania tak, ako to je vymedzené v ustanoveniach Exekučného poriadku. V prípade sťažovateľky okresný súd vyhovel jej návrhu na vykonanie exekúcie a 26. júla

2018 vydal poverenie súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie. Žiadne ďalšie návrhy sťažovateľky, o ktorých by okresný súd mal rozhodnúť, zo sťažnosti nevyplývajú. Rovnaký záver sa vzťahuje aj na návrhy povinného ako ďalšieho účastníka exekučného konania, ktorý krátko po vydaní upovedomenia o začatí exekúcie podal návrh na zastavenie exekúcie z dôvodu jej nevykonateľnosti, s ktorým matka sťažovateľky nesúhlasila. Súdny exekútor však tento návrh povinného nepredložil okresnému súdu na rozhodnutie. Táto skutočnosť jednoznačne vyplýva z upovedomenia ministerstva o výsledku prešetrenia sťažnosti matky sťažovateľky na postup súdneho exekútora z 11. februára 2022. Okresný súd tak nemal o čom rozhodnúť, pretože mu návrh povinného na zastavenie exekúcie nebol predložený. Na druhej strane je potrebné uviesť, že zvolený „postup“ exekútora má za následok, že exekúcia na vymoženie nepeňažného plnenia v prospech sťažovateľky stále prebieha. Pokiaľ by exekútor návrh povinného na zastavenie exekúcie predložil okresnému súdu, okresný súd by rozhodoval o zastavení exekúcie a exekútor by nemohol vykonávať žiadne úkony smerujúce k splneniu povinnosti povinného.

11. Nemožno však dospieť k záveru, že by okresný súd rezignoval na priebeh namietanej súdnej exekúcie, keď v októbri 2021 požiadal exekútora v zmysle § 32 Exekučného poriadku o zaslanie správy o priebehu exekučného konania, na čo reagoval exekútor listom z 30. novembra 2011. Okresný súd vyzval 10. augusta 2023 súdneho exekútora na vyjadrenie, či nie je dôvod na vydanie upovedomenia o zastavení exekúcie podľa § 61n ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku. Na túto výzvu odpovedal exekútor 29. septembra 2023 tak, že nevidí dôvod na zastavenie exekúcie. Medzi nepochybne dlhým časovým obdobím trvania súdnej exekúcie a činnosťou okresného súdu preto nie je súvis. Vzhľadom na to sú tvrdenia sťažovateľky vo vzťahu k porušeniu jej základného práva okresným súdom zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Zároveň treba uviesť, že pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na konkrétne nálezy ústavného súdu, išlo o rozhodnutia, ktorými bolo vyslovené porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov v postupe exekučného súdu, avšak nie v postupe súdneho exekútora.

13. Sťažovateľka vníma porušenie svojich práv predovšetkým z dôvodu nečinnosti exekútora pri výkone exekúcie. Z toho dôvodu sťažovateľka podala komore sťažnosť na exekútora a následne požiadala ministerstvo o vykonanie štátneho dohľadu nad činnosťou exekútora. Aj keď nie je úlohou ústavného súdu hodnotiť otázku nevykonateľnosti či zmätočnosti exekučného titulu alebo zvolený postup exekútora, je potrebné uviesť, že sťažovateľka má právo podať návrh na zmenu exekútora podľa § 34 Exekučného poriadku, pokiaľ sa aj naďalej domnieva, že exekútor porušuje svoje povinnosti. Zároveň je súd podľa § 32 Exekučného poriadku oprávnený požadovať od exekútora vysvetlenia alebo správy o priebehu každej exekučnej veci, ktorá bola exekútorovi pridelená, ktoré je exekútor povinný súdu v určenej lehote poskytnúť. Ak pri výkone exekúcie dochádza k prieťahom alebo porušovaniu povinností ustanovených týmto zákonom, môže súd uložiť exekútorovi vykonanie potrebných opatrení na odstránenie nedostatkov. Nesplnenie povinnosti uloženej súdom je závažným disciplinárnym previnením. Z toho vyplýva, že exekučný súd je vybavený právomocami na kontrolu činnosti súdneho exekútora.

14. Tiež nemožno vylúčiť situáciu, že súdny exekútor pri výkone svojej činnosti nesprávnym postupom vrátane vlastnej nečinnosti spôsobí ktorémukoľvek účastníkovi exekučného konania alebo aj tretej osobe škodu. Podľa § 31 Exekučného poriadku exekútor zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí v súvislosti s výkonom činnosti. Na zodpovednosť exekútora sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka. Exekútor sa zbaví zodpovednosti, ak preukáže, že postupoval s odbornou starostlivosťou. Náhradu škody, za ktorej vznik zodpovedá exekútor podľa tohto zákona a ktorú má podľa poisťnej zmluvy platiť poisťovateľ, uhradza poisťovateľ priamo poškodenému. Poškodený má právo uplatniť nárok na náhradu tejto škody priamo od poisťovateľa; na tento účel mu komora na jeho žiadosť poskytne potrebné údaje. Štát zodpovedá za škodu spôsobenú exekútorom, len ak ju nebolo možné uspokojiť z majetku poisťovateľa alebo exekútora.

15. Z uvedeného je zrejmé, že zodpovednosť súdneho exekútora nie je len v rovine možného vyvodenia disciplinárnej zodpovednosti, dopytoch či pokynových oprávnení zo strany exekučného súdu, ale aj v rovine zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone svojej činnosti či občianskoprávnej zodpovednosti tak, ako ju upravuje § 31 Exekučného poriadku v spojení s ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Možnosť uplatnenia škody voči exekútorovi v dôsledku porušenia jeho povinností treba považovať za právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľke priznáva na účel kompenzácie prípadných negatívnych dôsledkov porušenia jej základných práv a slobôd, resp. na odstránenie následkov, ktoré jej podľa jej tvrdení boli spôsobené nečinnosťou exekútora. Právomoc ústavného súdu na preskúmanie postupu súdneho exekútora môže byť daná len v prípadoch, keď neexistuje prostriedok nápravy podľa Exekučného poriadku (m. m. II. ÚS 781/2014).

16. Ústavný súd tak nie je príslušný na preskúmanie činnosti (postupu) súdneho exekútora. Sťažovateľka ešte nevyužila všetky označené právne prostriedky na ochranu jeho práv, ktoré jej právna úprava poskytuje. Ústavný súd predstavuje inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu.

17. Preto ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti nečinnosti súdneho exekútora nie je v zmysle § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde prípustná, a preto ju odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu